

۱۴ به زائرین خدمات ارتباطی دهید

۱۳ باید می‌رفتم

روایت نیلوفر شهیدی از پیاده‌روی اربعین

۱۲ باید‌ها و نبایدهای سفر اربعین

در آستانه ::::: پژواک :::::

هر زائر یک رسانه

رئیس دانشکده ارتباطات دانشگاه آزاد تهران مرکز
اکبر نصراللهی

آغازی دیگر

علی حیدری

سردبیر

در طول این سال‌ها و با گسترش فضای مجازی، به این نقطه رسیده ایم که در طول مسیر پیاده‌روی اربعین، هر زائر یک رسانه و مستندنگار است؛ به همین دلیل با وجود سانسور خبری رسانه‌های خارجی در دوره‌های پیشین پیاده‌روی اربعین، این گردهمایی بزرگ شیعیان، همچون یک ابر رسانه عمل کرده است. کارشناسان علم ارتباطات برای رسانه‌ها کارکردهایی را برشمرده‌اند و پیاده‌روی اربعین کارکردهای اصلی رسانه را در خود جای داده است. بعضی از کارکردهای رسانه در علوم ارتباطات عبارتند از: کارکرد آموزشی، اطلاع‌رسانی، ایجاد هم‌بستگی، ایجاد بسیج مردم و برقراری ارتباط بین نسلی که همه این ویژگی‌ها را در رسانه بزرگ («پیاده‌روی اربعین») شاهد هستیم.

فضای مجازی اگر («پیاده‌روی اربعین») را به مثابه یک متن در نظر بگیریم، با ورود این اجتماع بزرگ به فضای مجازی مختصات این پدیده تغییر کرده و همچون سایر پدیده‌هایی که حیات مجازی می‌یابند، دارای ابعاد تازه‌ای چون سیالیت، فرازمانی، فرامکانی، فراگیری و تشدید واقعیت شده است؛ به عبارت دیگر، این اجتماع سالانه، به منزله بخشی از نمایشی که هر روزه در فضای مجازی به اجرا درمی‌آید، نقطه تلاقی دین، تصویر و شبکه اجتماعی است. در واقع، گردهم آمدن این سه، محل رویش راز و رمزها، نشانه‌ها و معانی است و به ظرفیت عظیمی تبدیل شده است.

به این ترتیب، بدون شک ارتباطات، اینترنت و شبکه‌های اجتماعی مردمی همواره در حضور 20 میلیون زائر در راهپیمایی اربعین نقش مؤثری داشته‌اند. مردم همه کشورها در راهپیمایی اربعین حضور دارند و این رویداد جدید به ما این امکان را داده است که در شبکه جهانی اینترنت تولید محتوا کنیم و پیام اسلام را به جهانیان برسانیم.

عاشورا اقیانوس بیکرانی است که در همه عرصه‌ها می‌تواند حرکت آفرین، اثربخش و ثمربخش باشد و اربعین خود به تنهایی یک رسانه است؛ چرا که از چهل‌م آن واقعه بزرگ تا به امروز، پیام‌رسان عاشورا و کربلاست.

اجتماع عظیم اربعین مانند رودخانه‌ای پرخروش و جوشان نگاه‌ها و احساس‌های عاشورایی را به هم نزدیک و به یکدیگر ضمیمه می‌کند و از دل آن هم‌هدفی و اشتراکات روحی، اخلاقی و اعتقادی پدید می‌آید که می‌تواند جریان‌ساز باشد. گرچه اربعین به تنهایی تبدیل به رسانه‌ای بزرگ برای تبیین فرهنگ عاشورا و کربلاست، اما در میانه نبرد سهمگین شناختی دشمن که هویت دینی مسلمانان و شیعیان را هدف گرفته، باید ابزار رسانه در خدمت اصحاب جان آگاه رسانه و فرهنگ بتواند جبهه‌ای مقاوم و مقتدر در برابر این امواج سخت و سنگین ایستادگی کند و معادلات ذهنی دشمن را تغییر دهد.

"عطش" یک نقطه آغاز است برای حضوری مسئولانه و موثر در صحنه‌ای به وسعت اربعین که امروز دیگر تنها در مرزهای عراق محصور نیست. امروز اربعین هم مانند عاشورا جهانی شده و حماسه بی‌بدیلی را ساخته که جهانیان را به حیرت واداشته است. بی‌سبب نیست که همه دار و ندار رسانه‌ای غرب آشکار و پنهان به مقابله با این خیزش حسینی و عاشورایی برخاسته است. چرا که مغناطیس حسینی دل‌های آزاده و دل‌باخته را از گوشه گوشه دنیا گرد می‌آورد و پیوندهای دینی و انسانی را مستحکم‌تر می‌کند.

عطش آمده است تا در عصر تکثر رسانه‌ای و بمباران شبانه‌روزی افکار و اذهان روزه‌ای باشد به سمت حق‌گویی و حق‌خواهی، عطش دریاچه‌ای است برای وانمایی جلوه‌های بی‌بدیل این حرکت عظیم در گستره‌ای به وسعت بیکرانه‌های ذهن و فکر بشر و این تازه آغاز ماجراست...

فقط سخنگوی نهضت عظیم اربعین هستیم

حکمت قاسم خانی

کشور در حوزه ی عاشورا و پرداختن به شخصیت های عاشورایی و حادثه کربلا از جمله حضرت مسلم ابن عقیل و حژ بود که در هر شماره یک مقاله معتبر منتشر می شد و کاری ماندگار باقی ماند.

فتحی، ادامه داد: از سال ۱۳۸۷ به مدت ۱۰ سال به دلایل مختلف شخصی نشریه عطش منتشر نشد تا اینکه در سال ۹۷ دوباره این نشریه در ۵ شماره در دهه اول محرم به صورت چندرسانه ای منتشر شد.

مدیر موبک فرهنگی و رسانه ای عطش با بیان اینکه در سال ۱۴۰۱ تصمیم گرفته شد تا در ایام اربعین با عنوان گروه رسانه ای عطش در شهر کربلا

مستقر شویم و فعالیت خود را در حوزه انتشار نشریه به فضای مجازی و پخش زنده در شبکه های اجتماعی ارتقا دهیم تصریح کرد: در سال جاری از حدود ۳ ماه پیش ایده تشکیل «موبک رسانه ای عطش» شکل گرفت و بدین منظور با حمایت سازمان صداوسیما و معاونت فرهنگی ستاد عتبات عالیات توانستیم مجوز این موبک را در ۲۳ مرداد ماه سال جاری از سازمان عتبات عالیات دریافت کنیم.

وی گفت: موبک فرهنگی و رسانه ای عطش بنا دارد در کنار انجام فعالیت های فرهنگی و اجتماعی جریان ساز بتواند یک محفل و

خیمه گاه برای اهالی رسانه شود و آنها بتوانند در زیر این خیمه گاه با نگاه و دیدگاه خودشان در کارگروه های تولید برنامه های تلویزیونی، سایت و فضای مجازی و انتشار نشریه الکترونیکی فعالیت کنند.

وی با اشاره به اینکه در طی این سال ها همواره با حمایت اهالی رسانه مواجه بوده ایم، افزود: اکنون در ایام اربعین حدود ۳۵ نفر از اهالی رسانه در تخصص های مختلف در موبک فرهنگی و رسانه ای عطش برای اشاعه فرهنگ عاشورا و اربعین فعالیت دارند.

یونس فتحی معتقد است آنچه مهم است، هدایت جریان عظیم و رود خروشان تقویت باورهای دینی جامعه، حس نوع دوستی و نهضت عاشورا و اربعین است.

وی با درخواست از اهالی رسانه برای کمک به موبک فرهنگی رسانه ای عطش در مسیری که آغاز کرده، افزود: این موبک به هیچ سازمان و نهاد دولتی وابستگی ندارد و ماهیتی کاملاً مردمی دارد و قرار است فقط سخنگوی نهضت عظیم اربعین باشد.

اشاره: هدفشان ترویج فرهنگ عاشورا و اربعین است؛ چند نفر کار تدوین و طراحی گرافیکی را انجام می دهند و یک نفر دیگر با لنز دوربین، تصاویر این حماسه عظیم را ثبت می کنند. در این میان تعدادی از خبرنگاران نیز سعی می کنند با پوشش اخبار مختلف، انجام مصاحبه، گفتگو، نوشتن یادداشت و گزارش، حال و هوای این روزهای شهرهای کربلا و نجف را توصیف کنند.

صحبت از جمعی از اهالی رسانه از شهرهای کرمان، سیرجان، شیراز و تهران می باشد که این روزها به عشق امام حسین (ع) در قالب موبک فرهنگی رسانه ای عطش در شهر کربلا گرد هم جمع شده اند تا هر یک بر اساس تخصص خود در حوزه رسانه فعالیت های فرهنگی و رسانه ای خود را انجام دهند.

موبکی که اگر چه سنگ بنای شکل گیری اولیه آن به سال ۱۳۸۷ و انتشار چند شماره نشریه عطش در دهه اول محرم آن سال در شهر سیرجان باز می گردد، اما طی این ۱۵ سال که حدود ۱۰ سال آن فعالیت نشریه عطش کاملاً متوقف شده بود، فعالیت مقطعی نشریه عطش در دهه اول محرم و استقبال مردمی از انتشار آن به حدی بود تا ایده راه اندازی موبک فرهنگی و رسانه ای عطش در شهر کربلا شکل بگیرد و از سال گذشته عملیاتی شود.

موبکی که امسال در دومین سال فعالیت خود به صورت رسمی و با برنامه ریزی در حال فعالیت است. به همین منظور و در جهت اطلاع از اهداف، برنامه ها و نحوه فعالیت های این موبک با مدیر موبک فرهنگی رسانه ای عطش گفتگویی انجام دادیم.

یونس فتحی، که ۳۰ سال سابقه فعالیت رسانه ای و مطبوعاتی دارد با بیان اینکه فلسفه وجودی نشریه عطش از یک سری دغدغه ها در رابطه با تحریف فرهنگ عاشورا آغاز شده؛ می گوید: ما به دنبال این بودیم یک نشریه معتبر علمی را منتشر کنیم، لذا در سال ۱۳۸۷ به کمک چند نفر از دوستان نشریه را طی ۷ شماره در دهه اول محرم منتشر کردیم که الحمدلله با استقبال خوب مردم مواجه شد.

وی افزود: در آن زمان یکی از کارهای خوبی که ما در این نشریه مبنای کار قرار دادیم؛ سفارش نوشتن ۷ مقاله به ۷ نفر از نویسندگان شاخص

پنج—ره

بارت را سبک ببند!

این روزها توصیه های زیادی می شنوم از این و آن که برای سفر به اربعین چه بردارید و چه برندارید...

در میان همه توصیه ها یک توصیه مشترک هست:

«بارت را سبک ببند. بار سنگین آزارت می دهد و راه را برایت طولانی می کند». اگر در این چند سالی که بار سفر بستم و به زیارت اربعینت آمدم، درس معاد را خوب یاد گرفته بودم. حالا بارم را سبک کرده بودم و برای سفر آخرت آماده بودم. اربعین چه خوب یاد می دهد مهارت های سفر آخرت را.

جای خالی موبک های کودکانه

تغییر نگرش در افراد از حس و رابطه شروع می شود و در رفتار و سبک زندگی ادامه می یابد و با شناخت به عالی ترین مرحله خود می رسد.

اصلاً نیازی نیست برای کودکان که در گام اول هستند این قدر روی بحث های شناختی مانور بدهیم. اربعین می تواند بستر مناسبی برای ایجاد حس و رابطه با امام حسین (علیه السلام) و آئین هایی که داریم، باشد. باید به گونه ای باشد که وقتی کودک از آن فضا جدا شد و به خانه بازگشت، تجربه خوشایندی از اربعین داشته باشد.

باید می رفتم

روایت نیلوفر شهیدی از پیاده روی اربعین

مجتبی برزگر

نیلوفر شهیدی همیشه آرزویش بازی در نقش حضرت زینب علیها السلام است مخصوصاً زمانی که می گوید بالای تل زینبیه و خیمه گاه در کربلا، دلم برای امام حسین علیه السلام سوخت.

نیلوفر فرزند اسفندیار شهیدی از فیلمبرداران قدیمی سینمای ایران است که با وجود قبولی در رشته هنر، در رشته کامپیوتر فارغ التحصیل شد و کارشناسی ارشد این رشته را دارد.

کارش را با سریال «به کجا چنین شتابان» ابوالقاسم طالبی آغاز کرد. سفر کربلای او و برخی از هنرمندان دیگر اتفاقات جالب دیدنی و شنیدنی را رقم زد.

روایت رفتن او به پیاده روی اربعین خیلی جالب است چون ۱۰ روز دیگر قرار بود به خانه بخت برود. اما چطور شد این مسیر را انتخاب کرد؟

او ماجرا را این گونه تعریف می کند: «ساعت ۹ و نیم، ۱۰ شب بود که با من تماس گرفتند و گفتند کربلا می آید؟ و من هم گفتم چرا که نه! البته آن روزها قرار بود اتفاق خاصی برای زندگی ام بیفتد و ازدواج کنم. یعنی دو هفته قبل از آن تماس و به گونه ای دعوت از سوی ارباب! گفتم اجازه بدهید با شما تماس می گیرم. صادقانه نتوانستم در آن زمان جواب بدهم. گوشی را قطع کردم و بسیار منقلب شدم. همه چیز را کنار هم قرار دادم و تصمیم گرفتم که زنگ بزنم و این افتخار نصیبم شود.

بنابراین تماس گرفتم و گفتم من می آیم. پاسپورتم را ارسال کردم و سه روز بعد عازم شدیم. همه چیز به یک باره اتفاق افتاد و هنوز هم نمی دانستم چطور شد. جالب است که خانواده به من از شرایط هوایی و بیماری هایی که وجود دارد و خیلی از اتفاقات دیگر می گفتند اما من می گفتم باید بروم. حتی جالب است برخی به من می گفتند ان شاء الله سال بعد بروید! این روزها که راه بسته شده و نمی توانیم برویم با خودم می گویم چقدر خوب شد که افتخار پیدا کردم سال قبل زائر اربعین شدم.»

بایدها و نبایدها

نوید کمالی

یادداشت

آشنایی با بایدها و نبایدهای فرهنگی در سفر به عراق به شما کمک می کند تا علاوه بر تجربه زیارتی دلنشین، موجب افزایش اثربخشی این رویداد فرهنگی و مذهبی در عرصه تعمیق پیوندهای دو ملت ایران و عراق شوید.

بایدها

- به فرهنگ و سنت های عراق احترام بگذارید. احترام به فرهنگ و سنت های بومی عراقی ها زمینه ساز تعمیق پیوند دو ملت ایران و عراق است.
- پوشش در عراق، به ویژه برای زنان، اهمیت زیادی دارد. زنان عراقی، معمولاً از لباس های بلند و پوشیده استفاده می کنند. بنابراین، بهتر است از پوشش های نامتعارف معروف به حجاب استایل در ایام اربعین استفاده نشود.
- سلام کردن در فرهنگ عربی اهمیت زیادی دارد. بنابراین، بهتر است هنگام ملاقات با مردم عراق، به زبان و لهجه عربی سلام دهید تا اولین برخورد شما سرشار از انتقال احساس مثبت به میزبان عراقی باشد.
- در جامعه عراق افراد مسن از احترام بالایی برخوردار هستند بنابراین، به طور ویژه عراقی های مسن را تکریم کنید.
- عراق دارای تنوع فرهنگی و عقیدتی بالایی است بنابراین در مسیر سفر بدون سوگیری ذهنی برای همه عراقی ها از گروه های مختلف اجتماعی، احترام قائل باشید.

نبایدها

- از نشان دادن احساسات شخصی و خانوادگی در مکان های عمومی خودداری کنید. در فرهنگ عراق، بروز و نشان دادن احساسات در مکان های عمومی امری پسندیده محسوب نمی شود.
- جایگاه میهمان بودن خود را فراموش نکنید و از طرح انتقاد و شکایت در رابطه با اشکالات احتمالی نحوه میزبانی عراقی ها خطاب به آن ها خودداری نمایید. به این نکته توجه داشته باشید که عراقی های زیادی توانایی فهم صحبت های شما به زبان فارسی را دارند!
- از طرح مسائل عقیدتی و مذهبی در جمع های عراقی خودداری کنید. دین و مذهب و اختلافات مرتبط به آن ها، برای عراقی ها بسیار حساس است؛ بنابراین، از طرح مسائلی از این دست در جمع های ناآشنا خودداری کنید.
- از صحبت در مورد مسائل سیاسی عراق خودداری کنید. تاریخ سیاسی عراق پر فراز نشیب است لذا با توجه به وجود اختلافات عمیق سیاسی بین احزاب این کشور، از صحبت در مورد مسائل سیاسی عراق در جمع های ناآشنا خودداری کنید.
- بدون اجازه از عراقی ها عکس نگیرید. در فرهنگ عراق عکس گرفتن از افراد بدون کسب اجازه از آن ها، می تواند منجر به بروز تنش شود.

درس جدید

حسام محمدی

داستان

بلند گفتم: «پاشو حاجی جای من نشستی...!» همین که رفتم غذا بگیرم، پیرمردی جایم را گرفته بود. انگار نه انگار وسایلم را گذاشته ام. پیرمرد خودش را کناری کشید و آرام گفت: «بفرما آقا... نمی دونستم جای شماست...» توی ذهنم آمد که چیزی بگویم، اما خشمم را خوردم، می خواستم کظم غیظ کنم. آمده بودم زیارت اربعین که مثلاً خودی نشان بدهم و بگویم من هم امام حسینی هستم.

یک نفر شربت به دست، وارد موکب شد. برای دادن آخرین شربت بین من و پیرمرد مردد شد. پیرمرد شربت را به من حواله داد و من هم لاجرعه سرکشیدم. نگاهم افتاد به کف پاهای پیرمرد که حسابی کثیف و سیاه بود و بعد رد نگاهم رسید به لب های خشکش که انگار از عطش ترک برداشته بود. به خاطر شربت، عذاب وجدان گرفتم. احتمالاً راه را پابرنه آمده بود. توی این گرما این چطور نداری بود؟ توی همین فکرها مرد میانسالی به سمت پیرمرد آمد و با خنده پرسید: «پیدا نشد حاجی؟» پیرمرد لبخند زان گفت: «نه بابا احتمالاً اشتباه پوشیده بنده خدا...» مرد میانسال یک جفت دمپایی نو جلوی پای پیرمرد گذاشت.

– بیا بابا اینو از من قبول کن! نذر امام حسینه پاشو یه آبی بزن به صورتت توی این هوا و زمین داغ پابرنه نرو، پاشو یه دوش بگیر نفس تازه کن، مراقب کوله ات هستم...

به جایی که پیرمرد نشسته بود، خیره شدم، از ناراحتی شربت گوارایی که خورده بودم، فکر کردم... اخلاقم به محبان امام حسین هم نمی رسید، چه برسد به... باید درس های جدیدی از اربعین و مشایه می گرفتم.

از نجف تا کربلا با پای دل

اربعین، یاد آور کرب و بلاست
 قصه خورشید سر از تن جداست
 چله مردان پاک و پارسا
 اسوه‌های پاکباز و بی‌ریاست
 داستان عشق و اخلاص و عمل
 داستان راستان کربلاست
 عبرت تاریخ باشد، اربعین
 گرچه واگو کردن از آن جانگزاست
 شیعیان آتش به جان افروخته
 این همه پروانه آل عباس
 این همه با دل، نه با پا می‌روند
 این چنین دلداری، یارب کجاست
 از نجف تا کربلا، با پای دل
 راه پویان صدیق و با وفاست
 خدمت بی منت از زوار عشق
 بهترین، نیکوترین، کارشماست
 خوش به حال میهمانداران عشق
 بی گمان مقبول آن کان عطاست
 در صواب خود، مرا مهمان کنید
 خادم مخلص یقین، حاجت رواست

عبدالمجید فرائی

طاووسی خادم حرم حسینی در گفت‌وگو با نشریه عطش: به زائرین خدمات ارتباطی دهید

فریبا مهدی پور

مصطفی طاووسی خادم افتخاری حرم امام حسین (ع) در گفت‌وگو با خبرنگار نشریه عطش گفت: امسال قرار شد به عنوان خادم افتخاری در بخش گمشدگان و راهنمایی زائران خدمت کنیم. از بین ۳۰۰ نفر ثبت نام شده بنده به اتفاق جمع محدودی دیگر توفیق داشتیم به کربلای معلی عزیمت کنیم.

بیشترین راهنمایی که زائرین به ویژه سفر اولی‌ها می‌خواهند اطلاع از نشانی موبک‌ها و نقاط مختلف شهر کربلاست و با تلفن همراه خود آنها را به مدیران موبک‌هایشان وصل می‌کنیم. برای نمونه همین دیشب دختری جوان، مادر و برادرش را گم کرده بود و ساعت‌ها دنبال آنها بود و فقط یک شماره از آشنایان را بلد بود که گفت و من یک پیام به او دادم با شماره برادرش هماهنگ کرده بود و بعد برادرش آمد و دیدن اشک شوق آن دو دیدنی بود.

وی در خصوص راهنمایی زائرین سایر کشورها گفت: دوستان ما در اینجا بعنوان راهنما با تسلط به زبان عربی مشغول خدمت رسانی به عرب زبان‌ها هستند.

وی پیشنهاد داد که مدیران ستاد اربعین و حج و زیارت، ستاد عتبات و مدیران محلی کشور عراق با شرکت‌های ارتباطی و مخابرات می‌توانند نسبت به اهدای سیم کارت‌های اعتباری و آموزش‌های لازم اقدام کنند و مثلاً همراه اول می‌تواند. برای نمونه از طریق سامانه سماح نسبت به تخصیص یک شماره اعتباری حالا با پرداخت وجه یا رایگان به زائرین اقدام کند و این می‌تواند کمک موثری در کاهش گمشدگان داشته باشد.

امیدواریم فرزندان ما و جوانان هم بیشتر برای راهنما شدن زائران وارد این عرصه شوند.

دوربین عطش

ماریزه خوار سفره باب الحوائجیم

با تشکر از

رضا حسینی، موبک امامزاده محمد صالح انار | علیزاده، موبک فاطمة الزهرا شهرستان بردسیر | سرای وطن، موبک دارالولایه جیرفت
 مهدی طیبی، موبک سیدالشهدا سیرجان | اسحاق توانایی، موبک الزهرا جیرفت | علیرضا عزیزآبادی، شهدا بم | موبک صاحب‌الزمان، سیرجان